

Strasbourg, 13.6.2017
COM(2017) 350 final

RAPORT AL COMISIEI

CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**Al patrulea raport privind progresele înregistrate în legătură cu cadrul de parteneriat
cu țările terțe în cadrul Agendei europene privind migrația**

1. Introducere

Lansat în urmă cu un an, cadrul de parteneriat bazat pe Agenda europeană privind migrația¹ reprezintă conceptul cuprinzător aplicat de UE pentru a face față provocărilor legate de migrația neregulamentară și pentru a combate cauzele profunde ale acesteia, ca parte a unei cooperări mai ample cu partenerii noștri.

Un an mai târziu se poate observa că eforturile și pozițiile adoptate de UE și de statele membre față de țările terțe sunt mai bine coordonate grație cadrului de parteneriat. Cooperarea a intrat într-o nouă etapă după ce, în luna iunie a anului trecut, au fost identificate cinci țări prioritare² și mai multe țări de origine și de tranzit, în Africa și în Asia deopotrivă.

În decurs de un an³, mai multe țări partenere au adoptat sau revizuit, în cooperare cu UE, strategiile și legislația în materie de gestionare a migrației. Uniunea Europeană are în prezent ofițeri de legătură în materie de migrație în 12 țări partenere. În ceea ce privește combaterea introducerii ilegale de migranți, cooperarea s-a intensificat și cu sprijinul Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă și al Europol. Au fost luate măsuri de facilitare a returnărilor, inclusiv prin negocierea unor acorduri de readmisie ori a altor forme de proceduri standard de lucru cu mai multe țări. În cadrul inițiativei UE au fost lansate noi formate de cooperare regională între țările de origine și țările de tranzit. Există acum un parteneriat consacrat cu Organizația Internațională pentru Migrație, în vederea organizării returnărilor voluntare asistate și a reintegrării în Africa Subsahariană, precum și o cooperare mai strânsă cu Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați. UE a susținut acest angajament politic prin intermediul Fondului fiduciar al UE pentru Africa⁴, aprobând 118 proiecte în valoare totală de aproape 1,9 miliarde EUR.

În majoritatea cazurilor, datorită acestor măsuri a fost posibil ca statele membre ale UE și partenerii să abordeze migrația neregulamentară bazându-se pe interesul și responsabilitatea comune și depășind adesea diferențele înrădăcinate. Au existat însă și anumite impedimente, iar în unele cazuri a reapărut vechea rezistență la cooperare.

Acest al patrulea raport intermediar conține principalele evoluții și progrese înregistrate din martie 2017 până în prezent. În raport sunt menționate și măsurile luate cu privire la ruta central-mediteraneeană, domeniu în care UE și-a intensificat în mod semnificativ eforturile, în special cu Libia, în concordanță cu Declarația din Malta⁵ și Comunicarea comună din 25 ianuarie⁶. Raportul cuprinde, de asemenea, elementele observate la un an după punerea în aplicare a cadrului de parteneriat: învățămintele desprinse, principalele probleme rămase și modul în care parteneriatul poate fi promovat pentru a se atinge toate obiectivele stabilite în cadrul de parteneriat și confirmate de Consiliul European⁷.

¹ Comunicare privind stabilirea unui nou cadru de parteneriat cu țările terțe bazat pe Agenda europeană privind migrația, COM(2016) 385 final din 7.6.2016.

² Niger, Nigeria, Senegal, Mali și Etiopia.

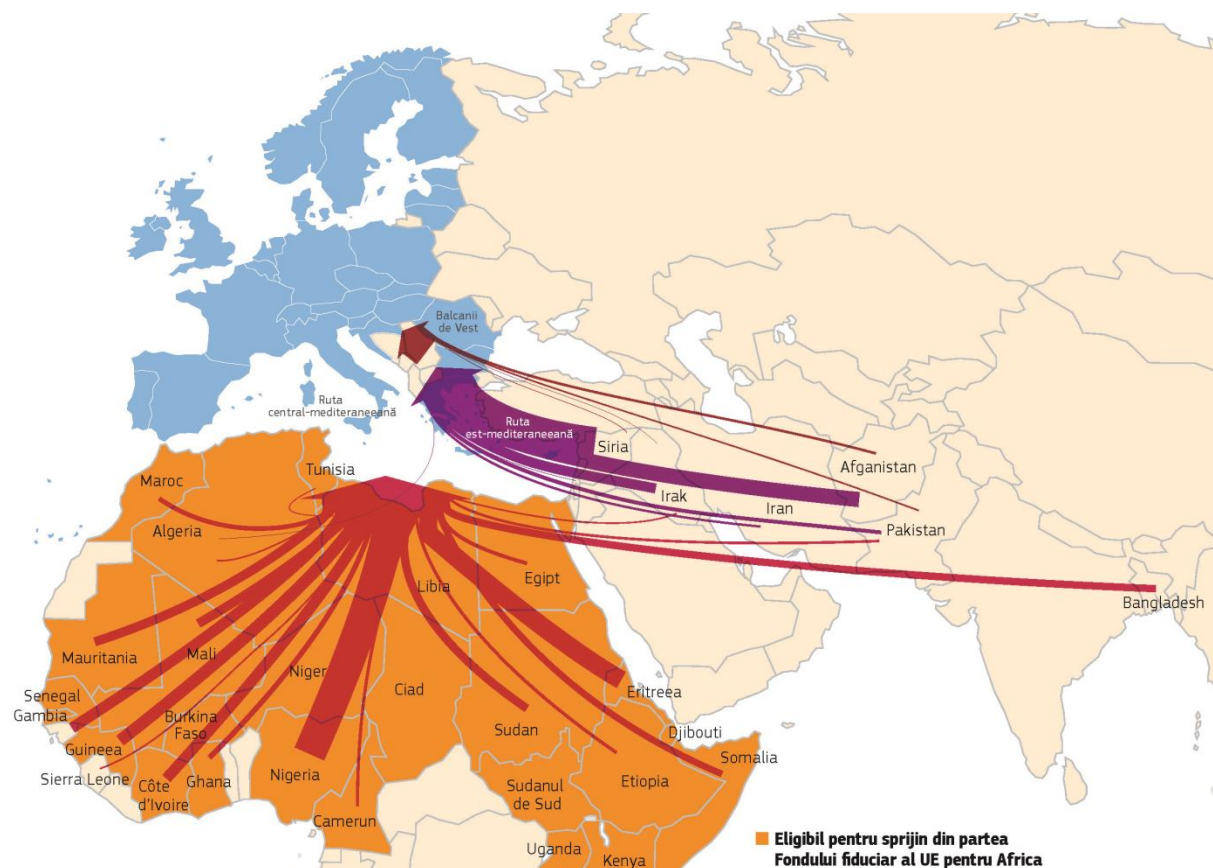
³ COM(2016) 700, 18.10.2016, COM(2016) 960, 14.12.2016 și, respectiv, COM(2017) 205, 2.3.2017.

⁴ Decizia Comisiei C(2015) 7293 final; Fondul fiduciar de urgență pentru stabilitate și pentru abordarea cauzelor profunde ale migrației neregulamentare și ale strămutărilor de persoane în Africa (Fondul fiduciar al UE pentru Africa).

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>

⁶ JOIN(2017) 4 final din 25.1.2017; Comunicare comună către Parlamentul European, Consiliul European și Consiliu: „Migrația pe ruta central-mediteraneeană – Gestionarea fluxurilor de migrație, salvarea de vieți omenești”.

⁷ În concluziile sale din 28 iunie 2016, 20 octombrie 2016 și 15 decembrie 2016.

Figură: Principalele țări de origine ale migrației neregulate din Africa și Asia (sursa: Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă)⁸

2. Progrese și rezultate

2.1 Țările prioritare

Niger

Cooperarea cu Nigerul este un simbol a ceea ce se poate realiza cu o țară de tranzit prin cadrul de parteneriat. Guvernul Nigerului a fost de la bun început un partener proactiv și constructiv. UE și statele membre și-au coordonat îndeaproape acțiunile, împărțindu-și clar sarcinile și consolidându-și reciproc sprijinul, pentru a ajuta Nigerul să își îndeplinească obiectivele. Domeniile centrale ale lucrărilor comune desfășurate în cadrul parteneriatului au fost consolidarea gestionării frontierelor, accentuarea dimensiunii strategice a modului în care este abordată migrația neregulamentară – ceea ce presupune și intensificarea luptei împotriva introducerii ilegale de migranți –, acordarea de asistență către migranți și crearea de alternative economice pentru comunitățile locale de pe rutele de tranzit.

Guvernul Nigerului aplică în domeniul migrației o politică coerentă, al cărei cadru strategic este clar și facilitează cooperarea cu UE și statele membre. Măsurile de punere în aplicare a planului de acțiune pe termen scurt pentru contracararea rețelelor de trafic de migranți din regiunea Agadez se află pe calea cea bună și sunt finanțate în totalitate, inclusiv prin sprijin

⁸ Denumirile utilizate în această hartă și modul de prezentare a acestora nu constituie în niciun caz exprimarea vreunei opinii asupra statutului juridic al țărilor, teritoriilor, orașelor sau zonelor ori al autorităților acestora și nici asupra granițelor sau a liniilor de demarcație ale acestora.

din programele bilaterale ale statelor membre⁹. Aceste măsuri sunt combinate cu activități de combatere a traficului de ființe umane, în situațiile în care traficanții recurg la aceleași rute pentru a-și duce victimele în Libia. Guvernul a finalizat, de asemenea, o strategie națională pe termen lung în materie de migrație, care ar trebui să fie adoptată în iulie, împreună cu planul de acțiune aferent.

La baza acestei cooperări strategice s-a aflat o discuție comună despre priorități și măsuri operative. La 1 iunie, cu ocazia celei de a doua reuniuni a cadrului de concertare – „Cadre de Concertation”¹⁰ –, s-a convenit asupra unei combinații de măsuri prin care să se creeze o bază mai solidă pentru activitățile comune ale UE și ale Nigerului, să se accelereze realizarea proiectelor și să se asigure eficacitatea acțiunilor de comunicare. Din martie 2017 funcționează o echipă comună de anchetă, care este finanțată din Fondul fiduciar UE pentru Africa și care promovează acțiuni de contracarare a rețelelor de trafic de migranți. Echipa și-a axat primele activități pe consolidarea capacităților, în special pe activitățile de formare în tehnicile de investigare, și a înregistrat un prim succes prin desființarea unei rețele de trafic de migranți care acționa în Tchindouga-Tabaraden.

Autoritățile din Niger au intensificat, de asemenea, controlul la frontiere și măsurile represive împotriva traficanților de persoane: de la începutul anului 2017 până în prezent au fost efectuate 18 operațiuni care s-au soldat cu arestarea a peste 30 de persoane, condamnarea a aproximativ 20 de persoane și confiscarea vehiculelor utilizate pentru trafic. Există dovezi clare că măsurile de control au contribuit într-o oarecare măsură la împiedicarea introducerii ilegale de migranți pe principalele rute de migrație. În cadrul monitorizării principalelor două rute de tranzit folosite de migranți, Organizația Internațională pentru Migrație a putut observa că din mai 2016 numărul de migranți care trec prin aceste puncte de frontieră în drum spre Libia se află într-o scădere constantă. În primele patru luni ale anului 2017, numărul de migranți care au intrat (peste 51 000) a fost mai mare decât numărul de migranți care au ieșit (peste 22 000)¹¹. Scăderea înregistrată nu reflectă însă neapărat o reducere a fluxului total de persoane care ajung în Libia, dat fiind că se recurge la noi rute care ocolesc punctele de trecere a frontierei în care controlul a fost intensificat. Aceste noi rute sunt mai greu de utilizat și mai riscante, ceea ce înseamnă că traficanții cer prețuri mai mari pentru transport și că migrații riscă mai mult.

Întrucât era necesar ca noile rute folosite de migranți să fie mai bine analizate, în mai 2017 a fost lansată o platformă comună de informare care este condusă de autoritățile din Niger și reunește UE, statele membre interesate și Organizația Internațională pentru Migrație. Această platformă va fi utilizată pentru schimbul de date statistice, identificarea tendințelor, elaborarea de analize ale riscurilor și propunerea de soluții practice. Prima reuniune a platformei s-a desfășurat la 16 mai. Această activitate va fi susținută de un ofițer de legătură al Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, care va fi trimis la Niamey în luna iulie.

⁹ De exemplu, sprijinul pentru dotare, acordat de Germania, și ajutorul pentru crearea unei platforme comune pentru schimbul de date, acordat de Italia.

¹⁰ Această reuniune este prezidată de ministrul afacerilor interne din Niger și de șeful Delegației UE și reunește ministerele de resort, misiunea UE de consolidare a capacităților civile din Niger – din cadrul EUCAP Sahel Niger –, statele membre implicate, agențiile de implementare ale UE și actorii din sectorul migrației, cum ar fi Organizația Internațională pentru Migrație. La reuniuni participă în prezent și Consiliul regional din Agadez.

¹¹ În 2016, numărul de migranți care au ieșit a fost de aproape 334 000, iar numărul de migranți care au intrat, de aproape 111 000.

Date fiind succesele obținute în lupta împotriva introducerii ilegale de migranți și a traficului de persoane, este tot mai mult necesar ca populației din regiunea Agadez să i se ofere alternative economice viabile, prin care să se compenseze scăderea veniturilor realizate din activități ilegale. Prin înființarea atât a antenei, cât și a biroului UE din Agadez, se poate efectua o evaluare mai rapidă a nevoilor din domeniu și se mărește vizibilitatea acțiunilor UE.

Numărul de returnări voluntare asistate din Niger a crescut, cu sprijinul concertat al UE¹². La 9 iunie 2017 beneficiaseră de asistență la returnare peste 2 640 de migranți (dintre care 175 de cetățeni ai Nigerului). UE va continua să susțină aceste activități. În cadrul unei inițiative regionale mai extinse, în aprilie 2017 s-a atribuit un contract pentru un proiect suplimentar al Fondului fiduciar al UE, în valoare de 15 milioane EUR.

Etapele următoare:

- sprijinirea activităților de punere în aplicare a strategiei naționale în materie de migrație;
- îmbunătățirea modului de monitorizare a fluxurilor de migrație; sprijinirea Nigerului la aplicarea unor măsuri adecvate în ceea ce privește noile rute de migrație;
- sprijinirea capacității Nigerului de a cerceta și de a urmări penal persoanele care introduc ilegal migranți, inclusiv prin facilitarea cooperării cu Europol și Eurojust;
- continuarea măsurilor de promovare a returnărilor voluntare asistate;
- trimiterea în Niamey a ofițerului de legătură al Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă;
- realizarea proiectelor aprobate prin care se vizează satisfacerea nevoilor economice ale comunităților care pierd venituri din economia legată de traficul de migranți.

Nigeria

Fiind una dintre principalele țări de origine, Nigeria se află în centrul oricărei tentative de gestionare a fluxurilor de migrație care se îndreaptă spre Europa. Nigerienii constituie cea mai mare masă a sosirilor începând din 2016, an în care s-au înregistrat în total 37 809 intrări neregulamentare. În primele patru luni ale anului 2017 intraseră deja neregulamentar în UE 5 253 de persoane de cetățenie nigeriană, mai mult decât orice altă cetățenie. Nigeria rămâne țara din afara UE în care își au originea cele mai multe dintre victimele traficului de persoane înregistrate în UE¹³, în special femei și fete destinate exploatarei sexuale.

Cooperarea în materie de readmisie este relativ pozitivă în comparație cu celelalte țări din regiune și ea se realizează prin diverse canale bilaterale de cooperare cu o serie de state membre și cu UE. În 2016, Nigeria a fost principala destinație a operațiunilor comune de returnare efectuate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (14 au fost organizate în 2016 și 6, de la începutul anului 2017 până în prezent). Ofițeri de legătură nigerieni au fost trimiși în Italia pentru a facilita identificarea migranților în situație neregulamentară. Rezultatele acestei cooperări sunt însă limitate, rata medie a returnărilor fiind de 26,4 % în 2016 și variind semnificativ de la un stat membru la altul. De asemenea, autoritățile nigeriene nu au emis încă documente de călătorie pentru migranții în situație neregulamentară a căror cetățenie nigeriană a fost confirmată în cadrul unei misiuni de identificare care s-a desfășurat în mai multe state membre la sfârșitul anului 2016. Pe de altă parte, Nigeria cooperează îndeaproape cu Organizația Internațională pentru Migrație pentru a

¹² În 2015, Organizația Internațională pentru Migrație a asistat returnarea în comunitățile lor a 1 595 de migranți din țări terțe și a 126 de migranți din Niger; în 2016, acest număr a fost de peste două ori mai mare, înregistrându-se 4 788 de resortisanți ai țărilor terțe și 301 resortisanți ai Nigerului.

¹³ *Africa-Frontex Intelligence Community Report 2016.*

facilita returnarea voluntară asistată a propriilor resortisanți aflați în Niger și în Libia. De la începutul anului 2017 până în prezent au fost returnate în condiții de siguranță 1 786 de persoane.

În scopul de a crea o bază mai stabilă pentru cooperarea reciprocă în materie de returnare și de a oferi un cadru tuturor statelor membre, Nigeria a convenit cu UE să deschidă negocierile asupra unui acord de readmisie cu UE. Prima rundă a negocierilor a avut loc în octombrie 2016, iar pentru a doua – prevăzută pentru decembrie 2016, dar anulată – trebuie stabilită o nouă dată.

Ar trebui să se coopereze mai mult cu Nigeria, atât din cauza intensificării activității organizațiilor criminale care se ocupă cu traficul de femei și fete destinate exploatarei sexuale, cât și în scopul consolidării sporite a gestionării frontierelor și a luptei împotriva traficantilor de migranți. Până în martie 2017 fuseseră lansate, cu sprijin din Fondul fiduciar al UE, șase proiecte care vizează, printre altele, rezistența la șocuri, returnarea, reintegrarea și stabilitatea în Nigeria. Printre primele rezultate obținute se numără reabilitarea infrastructurii de aprovizionare cu apă a 5 000 de persoane și plasarea a 6 000 de adolescente în locuri sigure din Gombe și Borno.

UE și statele membre ar trebui să continue eforturile de îndeplinire a angajamentului de a aduce parteneriatul cu Nigeria la un nivel superior. În Africa, Nigeria este un partener strategic pentru investiții și securitate, precum și pentru migrație, iar încheierea unui acord de readmisie eficace ar fi un semn clar al angajamentului față de acest parteneriat amplu și strategic. Pentru a da un nou impuls acestui angajament și pentru a face să avanseze negocierile într-un cadru mai larg de cooperare în toate aspectele gestionării migrației, UE și statele membre vor organiza, în luna iulie, o misiune comună la nivel înalt în Nigeria. Următorul dialog la nivel ministerial, prevăzut pentru septembrie 2017, constituie un prilej de a se reuni diferitele direcții de lucru și de a se integra migrația într-o cooperare mai amplă cu UE.

Etapele următoare:

- intensificarea într-o și mai mare măsură a cooperării bilaterale în materie de readmisie;
- reluarea negocierilor asupra acordului de readmisie;
- asigurarea implicării Europol și Eurojust în cazurile transfrontaliere de trafic de ființe umane, inclusiv acordarea de sprijin în anchetele financiare, până la sfârșitul anului 2017;
- reunirea diferitelor direcții de lucru în materie de investiții, securitate și migrație, în vederea reuniunii ministeriale cu UE.

Senegal

Senegalul este una dintre principalele țări de origine a migranților în situație neregulamentară, numai în primele cinci luni ale anului 2017 ajungând în Italia 3 410 persoane, care se adaugă celor 10 300 înregistrate în 2016.

Dialogul politic bine stabilit pe care UE îl poartă cu Senegalul pe tema migrației a continuat la nivel înalt în aprilie și iunie 2017, când s-a discutat despre intensificarea cooperării în materie de migrație, cu accent pe patru direcții principale: combaterea cauzelor profunde, îmbunătățirea modului de gestionare a frontierelor și a registrelor de stare civilă, mărirea numărului de persoane returnate din alte țări africane (inclusiv din Libia) și facilitarea

operațiunilor de returnare, în special a persoanelor ajunse de curând pe ruta central-mediteraneeană.

Printre eforturile depuse de autoritățile senegaleze pentru îmbunătățirea modului de gestionare a migrației s-au numărat măsurile de reorganizare a poliției de frontieră și măsurile de mărire a numărului de date fiabile care sunt disponibile în materie de migrație. Se preconizează că planul de acțiune aferent strategiei naționale în materie de migrație va fi adoptat în săptămânile următoare. Lucrările de extindere a bazei centrale de date dactiloscopice avansează; aceasta cuprinde amprente de 6,5 milioane din 10 milioane de cetățeni înregistrați. Pe termen mediu, consulatele ar trebui să aibă acces direct la această bază de date, ceea ce ar permite accelerarea procesului de identificare. De asemenea, Senegalul joacă un rol semnificativ în cadrul Comitetului director al Procesului de la Rabat.

Senegalul și-a deschis de curând o ambasadă în Niger și a acordat asistență migranților doritori să se întoarcă în Senegal, cu sprijin dintr-un proiect al Organizației Internaționale pentru Migrație, finanțat de UE. Numărul de resortisanți ai Senegalului care beneficiază de asistență la returnarea voluntară se află în creștere: până la 9 iunie 2017 au avut loc 823 de returnări voluntare asistate din Niger și 528 din Libia.

Cu toate acestea, cooperarea la operațiunile de returnare din Europa se menține la un nivel minim. În 2016 s-a înregistrat o creștere substanțială a numărului de decizii de returnare (5 445 față de 4 695 în 2015), dar rata de returnare, care era deja foarte scăzută, a coborât de la 12,5 % la 9 %. A scăzut, de asemenea, numărul de cereri pentru eliberarea de documente de călătorie care au fost depuse la consulate și care au primit un răspuns pozitiv. Funcționarii senegalezi au efectuat misiuni în niște state membre ale UE, însă acțiunile întreprinse ca urmare a acestor misiuni continuă să fie dezamăgitoare: soluționarea dosarelor este lentă în partea senegaleză și caracterizată de dificultăți administrative în statele membre ale UE.

Se înregistrează progrese, chiar dacă ele sunt limitate, și în ceea ce privește înființarea unei celule de analiză a riscurilor în cadrul Comunității de Informații Africa-Frontex, care va permite consolidarea luptei comune împotriva introducerii ilegale de migranți și a traficului de ființe umane. S-au încheiat negocierile asupra unui acord de lucru între Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă și autoritățile senegaleze, iar acordul urmează să fie semnat cât mai curând posibil.

Etapele următoare:

- înființarea, în Senegal, a celulei de analiză a riscurilor în cadrul Comunității de Informații Africa-Frontex;
- semnarea cât mai grabnică a memorandumului de înțelegere cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă;
- stabilirea unei cooperări concrete în domeniul readmisiei, în cadrul căreia urmează să fie aplicate bunele practici și să se pună accentul pe migranții care au sosit pe ruta central-mediteraneeană.

Mali

Mali continuă să fie una dintre principalele țări de origine și de tranzit al migranților în drum spre Europa. După ce 10 270 de malieni au intrat neregulamentar în UE în 2016 (și 1 879 în primele cinci luni ale anului 2017), Mali continuă să fie una dintre primele 10 țări de origine a migranților sosiți neregulamentar pe teritoriul UE, fiind, în același timp, o răscruce importantă a fluxurilor de migrație către Algeria și Niger.

Dat fiind că atât contextul politic, cât și situația securității sunt sensibile în această țară, dialogul la nivel înalt cu Mali a continuat; astfel, Înalțul Reprezentant/Vicepreședintele a participat, în perioada 5-6 iunie, la reuniunea ministerială UE-G5, în cadrul căreia s-a anunțat sprijinul UE pentru noua forță transfrontalieră din Mali, Burkina Faso, Niger și Ciad, înființată în scopul combaterii activităților ilegale și a terorismului. Au fost lansate, de asemenea, proiecte ale Fondului fiduciar al UE prin care se vizează sprijinirea dislocării forțelor maliene de securitate internă și consolidarea controlului la frontiere în partea centrală a Mali. Eforturile de stabilizare sunt sprijinite activ – prin activități de formare, consiliere și îndrumare – de către două misiuni desfășurate de UE în cadrul politicii de securitate și apărare comune. Acestea au un efect pozitiv asupra acțiunilor de combatere a rețelelor de persoane care introduc ilegal migranți.

Una dintre misiunile organizate de UE în Mali a adunat date cu privire la o posibilă deviere a fluxurilor, având în vedere diminuarea tranzitului prin Agadez. Se lucrează în prezent la realizarea unui proiect al Fondului fiduciar al UE care presupune, printre altele, desfășurarea unor acțiuni de sensibilizare pentru prevenirea migrației neregulamentare și consolidarea sprijinului tehnic și operativ acordat autorităților maliene pentru adoptarea de măsuri represive împotriva traficantilor de migranți și pentru monitorizarea rutelor de tranzit.

În materie de readmisie, cooperarea cu Mali nu prezintă niciun semn de progres. În 2016, din cele 3 695 de decizii de returnare emise de statele membre pe numele unor resortisanți malieni, numai 180 au fost executate; rata de returnare de 4,8 % este una dintre cele mai scăzute în rândul țărilor terțe. Din datele parțiale disponibile pentru 2017 reiese că această rată se află într-o ușoară scădere în anul curent. În urma misiunilor desfășurate în 2016 nu a fost returnată deocamdată nicio persoană, iar cooperarea cu unele state membre pare să fi înghețat de la sfârșitul anului 2016.

Autoritățile maliene au depus eforturi pentru a facilita returnarea voluntară a unor cetățeni malieni blocați în Niger și în Libia; la 9 iunie 2017, numărul de persoane returnate cu asistența autorităților maliene se ridică la 448. Returnarea asistată a unui număr mai mare de migranți ar fi posibilă dacă s-ar consolida și mai mult capacitățile serviciilor consulare maliene.

În iunie va avea loc un proces de consultare națională pe tema migrației, în vederea dezvoltării strategiei naționale maliene în materie de migrație, care a fost adoptată în 2015. Procesul va presupune și stabilirea unei legături mai strânse cu diaspora maliană. În mai a fost adoptată strategia națională privind frontierele, elaborată cu sprijin din partea UE, iar planul de acțiune aferent ar trebui să poată fi aplicat imediat.

Etapele următoare:

- continuarea angajamentului de consolidare a acțiunilor de combatere a introducerii ilegale de migranți și a traficului de persoane;
- facilitarea într-o și mai mare măsură a returnărilor voluntare asistate din alte țări africane;
- asigurarea returnării eficiente a migranților în situație neregulamentară care au fost identificați prin misiuni ad-hoc;
- introducerea unor metode eficiente de lucru cu autoritățile maliene în ceea ce privește identificarea migranților în situație neregulamentară care nu dețin documente de identitate și eliberarea de documente de călătorie către aceștia.

Etiopia

În 2016, numărul de migranți din Etiopia aflați în situație neregulamentară a crescut la 3 660, fiind cu 33 % mai mare decât numărul din 2015 (2 735). Cooperarea în materie de returnare a fost foarte limitată, rata de returnare fiind de 9,8 %: 1 475 de decizii de returnare și 145 de returnări efective, toate voluntare. Etiopia continuă, de asemenea, să fie o importantă țară-gazdă pentru refugiați, găzduind în prezent aproximativ 843 000 de refugiați¹⁴.

Discuțiile la nivel înalt au continuat, în special cu ocazia vizitei efectuate de Înaltul Reprezentant/Vicepreședinte la Addis Abeba în luna martie și în marja conferinței somaleze de la 11 mai.

În cadrul programului regional de dezvoltare și protecție se desfășoară un proiect care ar trebui să ajungă la peste 100 000 de refugiați și la comunitățile-gazdă ale acestora; proiectul cuprinde și măsuri specifice de protecție a copiilor. Etiopia este, la rândul ei, sprijinită de UE, primind 90 de milioane EUR din Fondul fiduciar al UE și devenind astfel unul dintre principalii beneficiari ai sprijinului acordat de UE. Finanțarea a vizat peste un milion de fermieri, dar și dezvoltarea unui proiect cuprinzător de îmbunătățire a modului în care sunt colectate și păstrate datele naționale care privesc migrații, solicitanții de azil și refugiații din Etiopia.

În baza angajamentului politic, reînnoit în permanență, de a coopera la operațiunile de returnare, UE a propus un număr limitat de cazuri-pilot de identificare și returnare. Cu toate acestea, progresele înregistrate la nivel operativ au fost foarte lente, iar după 17 luni nu s-a înregistrat niciun rezultat.

În perioada 6-7 iunie s-a desfășurat în Etiopia o misiune la nivel înalt a UE, cu ocazia căreia s-au discutat învățămintele desprinse din cazurile-pilot. Ambele părți au fost de acord că acestea ar putea fi traduse într-o cooperare mai structurată. S-a discutat deja despre realizarea acestui deziderat, iar acum este necesar să se înceapă cât mai curând posibil întreprinderea unor acțiuni concrete.

Etapele următoare:

- asigurarea eliberării rapide a documentelor de călătorie de către consulatele etiopiene și returnarea efectivă a migranților vizați de proiectul-pilot;
- instituirea cât mai grabnică a unei cooperări structurate eficiente în materie de identificare și de returnare.

2.2 Ruta central-mediteraneeană

Până la 10 iunie 2017, pe ruta central-mediteraneeană sosiseră 61 285 de persoane, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ 25 % față de aceeași perioadă a anului 2016. Conform datelor înregistrate de Organizația Internațională pentru Migrație, de la începutul anului curent până la sfârșitul lunii mai și-au pierdut viața pe mare 1 562 de persoane.

Ca răspuns la criza actuală s-a pus un accent mai puternic pe cooperarea cu partenerii din Africa de Nord, în special cu Libia, în urma adoptării Declarației din Malta și în concordanță cu Comunicarea comună adoptată în ianuarie, „Migrația pe ruta central-mediteraneeană”¹⁵.

¹⁴ Date ale UNHCR valabile la 31 martie 2017.

¹⁵ JOIN(2017) 4 final din 25.1.2017; Comunicare comună către Parlamentul European, Consiliul European și Consiliu: „Migrația pe ruta central-mediteraneeană – Gestionarea fluxurilor de migrație, salvarea de vieți omenești”.

Libia – de departe țara din care pleacă cel mai mare număr de persoane – este un partener esențial în ceea ce privește gestionarea fluxurilor de migrație pe ruta central-mediteraneeană. Libia este o țară de tranzit și o destinație pentru mii de migranți, dintre care mulți sunt victime ale traficului de ființe umane, fac parte din categorii vulnerabile ori au nevoie de protecție.

În concordanță cu Comunicarea comună și cu Declarația din Malta de la 3 februarie 2017, UE și-a intensificat activitatea de sprijinire a autorităților libiene și de consolidare a capacităților acestora de a gestiona migrația. Acest demers se înscrie într-un angajament mai amplu al UE de a sprijini stabilizarea Libiei, în concordanță cu procesul politic condus de ONU. Eforturile diplomatice au continuat, iar la 23 mai UE a găzduit a doua reuniune a Cvartetului privind Libia¹⁶, a cărei primă reuniune a avut loc la Cairo, la 18 martie. Toate aceste eforturi au loc în contextul dificil al instabilității care caracterizează politica și securitatea unor zone extinse din Libia.

În cadrul Fondului fiduciar al UE a fost adoptat, în luna aprilie, un pachet general de 90 de milioane EUR pentru consolidarea protecției migranților și a refugiaților, pentru sprijinirea coeziunii și a dezvoltării sociale și economice a comunităților-gazdă din Libia și pentru îmbunătățirea modului de gestionare a migrației în toată țara. Organizarea modului de executare a acestui pachet este asigurată de diverși parteneri¹⁷ și toate contractele au fost semnate.

În acest mod, Organizația Internațională pentru Migrație a putut să își intensifice asistența pentru returnarea voluntară. Până la 9 iunie 2017 se întorseseră în țările lor de origine 4 582 de migranți, față de 2 775 în tot cursul anului 2016.

Cele trei misiuni desfășurate în cadrul politicii de securitate și apărare comune – EU NAVFOR MED operația SOPHIA („operația SOPHIA”), Misiunea de asistență a Uniunii Europene pentru gestionarea integrată a frontierelor în Libia („EUBAM Libya”) și Celula UE de planificare și de legătură – continuă să acționeze și să se implice activ alături de autoritățile libiene.

În cadrul operației SOPHIA continuă să se sprijine eforturile de dezarticulare a modelului de afaceri al traficantilor de migranți. Operația are un efect de descurajare a transporturilor de arme, dar și de îmbunătățire a securității maritime în ansamblu și a cunoștințelor despre modul în care operează rețelele de persoane care introduc ilegal migranți. De asemenea, în cadrul operației, la care se adaugă programul Seahorse și munca depusă de autoritățile italiene, continuă activitățile de formare și echipare a pazei de coastă libiene, precum și de consolidare a capacităților acestora, inclusiv cu privire la drepturile omului și la dreptul internațional umanitar. De la începutul anului 2017 până în prezent au beneficiat de formare 130 de persoane, dar Libia se confruntă cu dificultatea de a găsi un număr suficient de candidați pentru formările viitoare. Italia a înapoiat deja Libiei patru nave dintr-un total de 10. Având în vedere acțiunile de formare și înapoierea navelor, paza de coastă libiană ar trebui să fie treptat în măsură să organizeze cu eficacitate activități de căutare și salvare pentru a împiedica traficul de migranți în apele teritoriale ale Libiei. Aceste eforturi vor continua să fie însoțite de măsuri de consolidare a respectării drepturilor omului și de monitorizare a modului în care sunt utilizate aceste mijloace ale pazei de coastă. Consiliul ia în considerare și opțiunea de a controla exportul sau livrarea în Libia a anumitor bunuri care pot fi utilizate pentru introducerea ilegală de migranți și pentru traficul de persoane.

¹⁶ UE, Uniunea Africană, Organizația Națiunilor Unite și Liga Statelor Arabe.

¹⁷ Contracte cu Organizația Internațională pentru Migrație, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii, Înaltul Comisar al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați și Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ, agenția germană de cooperare pentru dezvoltare).

În ceea ce privește gestionarea frontierelor, EUBAM Libya este pe cale să instituie o prezență permanentă discretă în Tripoli. Cooperarea cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă și cu Europol va fi intensificată în continuare, la nivel de formare și de participare la activitățile Comunității de Informații Africa-Frontex. În mai, la EUBAM Libya a fost trimis un ofițer de legătură.

Pentru a consolida și mai mult lupta împotriva traficului de migranți și capacitățile libiene de gestionare a frontierelor, serviciile Comisiei și Serviciul European de Acțiune Externă lucrează cu autoritățile italiene la elaborarea unui proiect multianual complementar, care ar urma să se desfășoare în cooperare cu autoritățile libiene. S-ar putea reorienta astfel eforturile spre frontiera sudică a Libiei și să se acorde o atenție specială actualului proces de reconciliere și promovării procesului de dezvoltare a comunităților, prin urmare oferindu-se alternative la economia legată de traficul de migranți. Pentru a contribui la raționalizarea și coordonarea tuturor acestor inițiative, UE lucrează la crearea unei platforme Libia-UE pe care să se discute despre cooperare în mai multe domenii.

În plus, UE își intensifică interacțiunea cu **vecinii subsahariani ai Libiei**, în vederea diminuării presiunii exercitate de fluxurile de migrație neregulamentară care se îndreaptă spre nord. În acest sens au loc deja câteva acțiuni, cum ar fi regionalizarea misiunilor desfășurate în Sahel în cadrul politicii de apărare și securitate comune și realizarea unor proiecte ale Fondului fiduciar al UE care au o dimensiune transfrontalieră. Această abordare regională se bazează și pe cooperarea din cadrul G5 Sahel¹⁸. Forța întrunită G5 pentru garantarea securității în regiunile frontaliere sensibile a constituit subiectul central al reuniunii ministeriale UE-G5 Sahel, care a avut loc la Bamako la 6 iunie și cu ocazia căreia UE și-a anunțat intenția de a sprijini dezvoltarea și operaționalizarea acestei forțe cu o contribuție de până la 50 de milioane EUR. Obiectivul forței întrunite este combaterea terorismului, a criminalităților organizate transfrontaliere și a traficului de ființe umane.

Etapele următoare:

- continuarea activităților de formare a pazei de coastă libiene, în strânsă coordonare cu autoritățile italiene în vederea consolidării capacităților și a încheierii procesului de înapoiere a navelor;
- continuarea realizării proiectelor prin care se oferă ajutor și protecție migranților blocați în Libia și prin care se creează posibilități de returnare voluntară asistată;
- finalizarea, împreună cu autoritățile italiene, a lucrărilor de pregătire a unui proiect multianual de gestionare a frontierelor, care urmează să fie depus la Fondul fiduciar al UE;
- continuarea procesului de instituire a unei prezențe permanente discrete a EUBAM Libya în Tripoli;
- organizarea unei misiuni de culegere de informații în sudul Libiei, în vederea unui sprijin suplimentar;
- promovarea cooperării dintre Libia și vecinii săi din sud.

2.3 Progresele/rezultatele obținute cu alte țări

Africa de Nord

Eforturile sporite de controlare a frontierelor maritime pe care autoritățile egiptene le depun din septembrie 2016 au dus la încetarea plecărilor din **Egipt**. Cu sprijinul oferit până acum de UE, autoritățile de aplicare a legii și autoritățile judiciare din Egipt au pus în aplicare

¹⁸ Burkina Faso, Ciad, Mali, Mauritania și Niger.

legislația din 2016 privind combaterea traficului de migranți și un plan de lucru detaliat care a fost aprobat în martie. Autoritățile egiptene analizează, de asemenea, posibilitatea unei viitoare cooperări cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă. În ianuarie 2017 s-a convenit instituirea unui dialog oficial între UE și Egipt pe tema migrației, dar acest dialog nu a avut încă loc. În mai 2017 a fost aprobat, în cadrul componentei „Africa de Nord” a Fondului fiduciar al UE, un program în valoare de 60 de milioane EUR prin care se urmărește să se îmbunătățească modul de gestionare a migrației, să se combată cauzele profunde ale migrației neregulate și să se sprijine comunitățile egiptene care găzduiesc migranți.

Cooperarea amplă care se desfășoară cu **Tunisia** în cadrul parteneriatului pentru mobilitate înregistrează progrese, însă negocierile asupra unor acorduri de facilitare a vizelor și de readmisie prezintă întârzieri. Cu ocazia Consiliului de asociere UE-Tunisia din mai 2017, Tunisia și-a reconfirmat angajamentul de a coopera cu UE în toate aspectele migrației, inclusiv pentru guvernarea migrației, și în lupta împotriva migrației neregulate, cu un accent deosebit pe combaterea cauzelor profunde ale migrației. Tunisia și-a exprimat în prezent interesul pentru viitoare activități de formare în cadrul programului Seahorse.

Cooperarea cu **Algeria** este importantă în ceea ce privește fluxurile de migrație neregulamentară care se îndreaptă spre Europa. Cu ocazia Consiliului de asociere care a avut loc în martie la Bruxelles, UE și Algeria au adoptat prioritățile de parteneriat în cadrul politicii europene de vecinătate. Întrucât Algeria nu a fost de acord să poarte un dialog formal pe tema migrației, UE și Algeria continuă să discute despre migrație în cadrul unor dialoguri informale, dintre care ultimul a avut loc în mai, și să se concentreze pe combaterea cauzelor profunde ale migrației.

În ultimele săptămâni s-au înmulțit fluxurile de migrație neregulamentară care pleacă din **Maroc** și se îndreaptă spre UE. Tendința este monitorizată îndeaproape și va trebui analizată posibilitatea de a se discuta această chestiune cu Marocul. Negocierile asupra unor acorduri de facilitare a vizelor și de readmisie prezintă întârzieri.

Africa de Vest

Chiar dacă a continuat să își concentreze eforturile asupra celor cinci țări prioritare stabilite în cadrul de parteneriat, Uniunea Europeană s-a și adaptat la natura schimbătoare a componenței fluxurilor care trec pe ruta central-mediteraneeană.

Europa a cunoscut o creștere semnificativă a numărului de migranți în situație neregulamentară care provin din **Côte d'Ivoire, Ghana și Guinea**. În urma misiunilor la nivel înalt care s-au desfășurat în aceste țări a reieșit că există o anumită dorință de a coopera mai mult și s-au luat deja câteva măsuri, cum ar fi proiectarea unor acțiuni și strategii comune, inclusiv în vederea găsirii unei soluții la problema returnărilor. Din partea UE, includerea acestor trei țări în Fondul fiduciar al UE pentru Africa este o dovadă a angajamentului față de regiune. Acest angajament, care presupune noi dialoguri și misiuni de identificare, ar trebui să pregătească terenul pentru o abordare mai sistematică a modului în care este gestionată migrația, a returnărilor și a cooperării împotriva traficului de migranți. Lucrările cu aceste țări, cărora li se adaugă și Gambia, vor continua în următoarele luni.

Iordania și Libanul

În cadrul conferinței privind viitorul Siriei și al regiunii, găzduită de UE la Bruxelles în aprilie 2017, UE și-a confirmat din nou sprijinul pentru **Iordania și Liban**, pentru protecția umanitară, pentru creșterea economică durabilă și pentru satisfacerea nevoilor de educație și de subsistență ale refugiaților și ale comunităților în care sunt găzduiți aceștia. UE și-a reiterat

angajamentul de a asigura în 2018 niveluri de sprijin similare cu cele din perioada 2016-2017 și de a menține același nivel de angajament și în 2019.

Asia

Calea comună de urmat UE-**Afganistan** și acordurile bilaterale încheiate de mai multe state membre au început să dea primele rezultate în materie de returnare – voluntară și forțată – cu respectarea deplină a drepturilor omului și a principiului nereturnării. Cu ocazia celei de a doua reuniuni a grupului comun de lucru privind realizarea căii comune de urmat, care a avut loc în martie 2017, ambele părți și-au reafirmat angajamentul și au abordat probleme concrete, precum facilitarea contactelor dintre statele membre și consulatele afgane. Dimensiunea regională a refugiaților afgani a fost abordată inclusiv în cadrul dialogurilor politice cu partenerii. Eforturile coordonate și asistența financiară acordată partenerilor umanitari continuă să contribuie la satisfacerea nevoilor imediate ale refugiaților afgani vulnerabili care se află în **Iran**, iar pentru completarea acțiunilor întreprinse de autoritățile iraniene în acest domeniu sunt avute în vedere măsuri pe termen mai lung.

În aprilie a fost semnat un acord de creare a unei platforme electronice menite să înlesnească procesul de readmisie cu **Pakistanul**. Primul pas pe calea unei puneri în aplicare rapide ar trebui să fie, în toamnă, o etapă-pilot în care vor fi implicate patru state membre (Grecia, Franța, Germania și Belgia). Vizitele efectuate de autoritățile pakistaneze au pregătit terenul pentru noile schimburi cu Europol și Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă. În același timp, UE sprijină centrele de migranți din Pakistan și campaniile de informare prin care se urmărește sensibilizarea la realitățile migrației. Organizarea unei a treia reuniuni la nivel înalt UE-Pakistan este legată, printre altele, de progresele înregistrate în planul cooperării în materie de migrație, inclusiv de readmisie.

Bangladeshul a devenit a doua cea mai mare sursă de migranți care ajung neregular în UE. În ultimul an s-a intensificat angajamentul politic și operativ, cu deosebire în ceea ce privește readmisia migranților în situație neregulară și prevenirea migrației neregulate. Bangladeshul trebuie să își intensifice eforturile de a traduce în acțiuni concrete angajamentul său de a readmite resortisanți care se află în ședere neregulară în UE și, în acest sens, să convină, printre altele, asupra unor proceduri standard de lucru pentru identificarea respectivelor persoane, eliberarea de documente de călătorie pentru acestea și returnarea lor.

3. Un an mai târziu: învățămintele desprinse, provocările și calea de urmat

Cooperarea cu statele membre

Datorită cadrului de parteneriat, cooperarea dintre UE și statele membre cu relații bilaterale strânse, pe de o parte, și țările partenere, pe de altă parte, a atins un nivel fără precedent. Un exemplu în această privință este Nigerul, unde sprijinul primit de autorități a provenit dintr-o combinație de instrumente ale UE și ale statelor membre. La fel de fructuoasă a fost și cooperarea sub forma schimbului de informații – referitoare ultima oară la eforturile depuse pentru o mai bună urmărire a celorlalte rute de migrație.

Avantajele unei abordări coordonate au fost demonstrate, de asemenea, cu ocazia pregătirii misiunilor la nivel înalt și a misiunilor tehnice pe care UE și statele membre le-au organizat în comun în țările prioritare și cu ocazia pregătirii notelor comune de informare ale UE pentru vizitele bilaterale ale statelor membre. Devine astfel posibilă alinierea mai eficace a pozițiilor

adoptate de capitalele UE cu cele adoptate de ambasadele acestora în țările partenere. La nivelul UE, această coordonare a determinat uneori trecerea în prim plan a relațiilor și cooperării bilaterale naționale și completarea activă de către UE a angajamentului statelor membre prin intermediul unui veritabil parteneriat interinstituțional bazat pe rezultate.

Nu în toate cazurile s-a materializat însă o abordare coordonată și coerentă a UE/statelor membre. Trebuie depuse mai multe eforturi pentru a se evita lipsa de coordonare și pentru a se asigura transparența deplină și schimbul de informații între UE și statele membre cu privire la acțiunile aflate în pregătire. Este necesar ca pozițiile să fie mai bine aliniate, ca mesajul să fie unul comun și ca eforturile depuse la nivelul UE și cooperarea bilaterală să se consolideze reciproc. Cadrul de parteneriat ar putea fi consolidat, de asemenea, prin relațiile bilaterale privilegiate pe care unele state membre le au cu anumite țări partenere și care ar putea aduce o valoare adăugată la abordarea strategică a UE, ceea ce ar putea fi deosebit de valoros în situațiile în care UE nu deține un mandat specific sau în care dispune numai de o competență partajată. Până în prezent, numai câteva state membre s-au angajat în mod proactiv. În următoarele luni ar trebui să fie posibilă o mărire a numărului de state membre care contribuie la acest efort comun. Pentru ca toate pârghiile disponibile care ar putea avea relevanță pentru asigurarea cooperării în domeniul gestionării migrației să poată fi mobilizate și utilizate cu eficiență și eficacitate, ar fi deosebit de important să existe un sprijin consecvent și coordonat din partea tuturor statelor membre.

Un alt aspect important al coordonării este să se asigure coerența cu alte procese internaționale. La nivelul UE există o coordonare strânsă prin care se asigură coerența pozițiilor între cadrul de parteneriat, măsurile luate în urma summitului de la Valetta, migrația regională din Africa și poziția adoptată de UE în procesele mondiale precum G20, G7 și pregătirea pactului global al ONU privind migrația. Această coordonare ar trebui să fie menținută și consolidată în continuare.

Încă din momentul lansării sale, cadrul de parteneriat s-a axat pe cinci țări prioritare. Mai multe state membre au solicitat ca abordarea să fie lărgită și să fie testată și în alte zone geografice. Pentru a se face față la evoluția fluxurilor de migrație și la noile nevoi a fost concepută o ***abordare flexibilă geografică***, ținându-se cont și de faptul că deseori a fost mai ușor să se lucreze cu țările de tranzit decât cu țările de origine. Așa se explică, de exemplu, intensificarea activităților cu Côte d'Ivoire, Guineea și Bangladesh.

Cooperarea la fața locului

Prezența pe teren este esențială pentru obținerea mai multor informații privind fluxurile de migrație și a unor rezultate operative clare. De la demararea cadrului de parteneriat, migrația a devenit o prioritate atât pentru delegațiile UE, cât și pentru ambasadele statelor membre. Trimiterea a doisprezece ofițeri de legătură europeni în materie de migrație în țări terțe de origine și de tranzit considerate prioritare¹⁹ a fost determinantă pentru consolidarea angajamentului UE. Aceștia contribuie la strângerea legăturilor cu toate părțile interesate și cu autoritățile locale.

Ar trebui valorificate pe deplin competențele și cunoștințele de specialitate ale agențiilor UE. Comunitatea de Informații Africa-Frontex oferă deja un cadru pentru schimbul sistematic de

¹⁹ Au fost trimiși ofițeri de legătură europeni în materie de migrație în Etiopia, Iordania, Liban, Mali, Niger, Nigeria, Pakistan, Senegal, Serbia, Sudan, Tunisia, Turcia.

informații și cunoștințe în legătură cu securitatea frontierelor²⁰. Un alt pas înainte va fi trimiterea în Africa, în iulie, a primului ofițer de legătură al Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă. Misiunile și operațiile desfășurate în cadrul politicii de securitate și apărare comune și menite să dezvolte capacitățile țărilor partenere s-au dovedit a fi utile și pentru îmbunătățirea modului de gestionare a frontierelor și pentru combaterea criminalității organizate în țările de tranzit.

Returnarea și readmisia

Îmbunătățirea returnării și a readmisiei este unul dintre principalele obiective ale cadrului de parteneriat, pentru ca întregul lanț al gestionării migrației să funcționeze și pentru ca oamenii să fie descurajați să pornească în călătorii periculoase. Pentru consolidarea cooperării cu țările terțe în acest domeniu au fost analizate diverse abordări și instrumente. Cu unii parteneri, UE a demarat dialoguri formale sau negocieri asupra unor instrumente obligatorii din punct de vedere juridic, în timp ce cu alți parteneri au fost testate instrumente mai degrabă informale, cum ar fi proceduri standard de lucru, misiuni tehnice sau misiuni de identificare.

Experiența dobândită în cadrul misiunilor de identificare a confirmat faptul că acestea constituie un instrument util, dar că procesul de identificare din partea țărilor partenere a fost lung și greoi, dat fiind că numai o mică parte din persoanele identificate au fost returnate efectiv. Pe viitor ar trebui să se recurgă la misiuni, în special atunci când identificarea nu poate avea loc prin alte mijloace sau când ele servesc la crearea încrederii necesare pentru realizarea unei cooperări structurate. În mod normal, identificarea și eliberarea de documente de călătorie ar trebui să fie efectuate de secțiile consulare din țările de origine sau de către ofițerii de legătură permanenți trimiși de respectivele țări în locurile de sosire.

De la data lansării cadrului de parteneriat au fost deschise negocieri oficiale asupra unui acord de readmisie cu Nigeria, Tunisia și Iordania, în plus față de negocierile deschise deja cu Marocul. Negocierile de acest tip sunt însoțite, în general, de o serie de provocări, cum ar fi includerea unei clauze referitoare la resortisanții unei țări terțe sau acceptarea, de către țara parteneră, a documentelor de călătorie eliberate de UE pentru returnare (permisul de liberă trecere eliberat de UE). Cu alte țări se testează în prezent instrumente mai degrabă informale în domeniul cooperării pentru returnare, cum ar fi procedurile standard de lucru. În ambele cazuri și în majoritatea țărilor de origine continuă să existe dificultăți în ceea ce privește readmisia resortisanților, chiar dacă aceasta reprezintă o obligație internațională bine stabilită.

Este necesar să se depună mai multe eforturi pentru a ajuta țările partenere să le comunice cetățenilor lor că o relație cuprinzătoare și echilibrată cu UE și cu statele membre ale acesteia presupune și cooperarea în materie de readmisie, care este esențială pentru descurajarea plecărilor neregulamentare care pun în pericol viața a mulți dintre compatrioții lor.

În acest context, țările partenere au manifestat o disponibilitate mai mare de a coopera în vederea returnării migranților în situație neregulamentară care au sosit de curând, în special a celor care nu fac încă parte din diaspora care contribuie cu fonduri la subzistența comunităților lor. Chiar dacă centrul de greutate al cadrului de parteneriat continuă să fie ansamblul migranților în situație neregulamentară din UE, în prezent sunt testate cu țările

²⁰ Printre membrii actuali se numără următoarele țări africane: Angola, Benin, Burkina Faso, Camerun, Capul Verde, Ciad, Republica Democratică Congo, Côte d'Ivoire, Djibouti, Gambia, Ghana, Guineea, Kenya, Liberia, Maroc, Mauritania, Mali, Niger, Nigeria, Togo, Senegal, Sierra Leone, Sudanul de Sud și, cu statut de observator, Algeria, Egipt, Eritreea, Libia și Sudan. Un proiect în valoare de 4 milioane EUR este în curs de lansare, în scopul de a se aduce un sprijin suplimentar comunității.

partenere, în special în statele membre de primă intrare, soluții practice care îi vizează cu prioritate pe migranții în situație nereglementară care au sosit de curând.

Este necesar, de asemenea, să se facă din ce în ce mai multe eforturi interne pentru ca returnările să devină mai eficiente și mai eficace. În Planul de acțiune revizuit al UE privind returnările și în recomandare²¹ sunt prezentate măsurile pe care statele membre ar trebui să le ia pentru a spori eficacitatea returnărilor și sunt abordate probleme precum riscul ca persoanele vizate de o decizie de returnare să dispară. Acestea constituie un element important și pentru asigurarea unor rezultate concrete ale operațiunilor de returnare efectuate în cadrul de parteneriat. Statele membre pot contribui, la rândul lor, prin îmbunătățirea modului de culegere a informațiilor referitoare la returnări, pentru a ajuta astfel la efectuarea unor analize mai bune²². Existența unor pachete de reintegrare coordonate și adecvate menite să asigure întoarcerea demnă în țările de origine reprezintă o importantă motivație pentru facilitarea returnărilor.

Pentru a se depăși rezistențele din domeniul returnării și al readmisiei va fi necesar să se utilizeze într-un mod mai bine coordonat și la o scară mai mare pârghiile oferite de toate politicile relevante ale UE în scopul obținerii de rezultate. De exemplu, un domeniu special care merită să fie analizat este utilizarea coordonată a politicilor în materie de vize sau migrație legală²³. Din răspunsurile trimise de 23 de state membre²⁴ în cadrul consultării ad-hoc având ca temă inițiativele care se desfășoară în prezent în domeniul migrației legale între statele membre și țările prioritare din cadrul de parteneriat a reieșit că 16 țări nu desfășoară nicio inițiativă specifică cu privire la migrația legală, în afară de cele care au loc în cadrul programului Erasmus+ pentru mobilitatea studenților. Numai două state membre au comunicat faptul că în prezent desfășoară inițiative bilaterale pentru facilitarea mobilității și a circulației tinerilor absolvenți și profesioniști, cu Senegal și Mali.

În vederea asigurării unei cooperări îmbunătățite, ar trebui să se ofere pachete de stimulente mai ample, ținându-se cont de voința țărilor terțe.

Un domeniu în care s-au putut obține rezultate bune este returnarea voluntară asistată a migranților blocați de-a lungul rutei către Europa. În cazul Libiei și al Nigerului, parteneriatul consolidat dintre UE și Organizația Internațională pentru Migrație a permis obținerea unor rezultate concrete: din ianuarie până la 9 iunie 2017, peste 7 200 de migranți vulnerabili blocați în Niger și în Libia au primit sprijin pentru a se întoarce acasă. În cazul Libiei, numărul din 2017 l-a depășit deja pe cel din 2016.

UE și statele membre ar trebui să își intensifice eforturile în ceea ce privește comunicarea și sensibilizarea la pericolele călătoriilor întreprinse în cadrul migrației nereglementare. Deși în țările de origine și de tranzit există inițiative pentru avertizarea posibililor migranți cu privire la riscul călătoriei, numărul de returnări ar putea crește mai ușor dacă ar exista mai multă comunicare pe tema returnărilor și a unei reintegrări reușite și dacă diaspora ar fi mai bine informată.

²¹ COM(2017) 200 final din 2.3.2017 și C(2017) 1600 final din 7.3.2017.

²² Aplicația integrată de gestionare a returnărilor, creată de Comisie, permite schimbul de date referitoare la returnări.

²³ Utilizarea, de exemplu, a efectului de levier al vizelor s-a dovedit a fi eficace, după cum reiese din experiența anumitor state membre, dar și a Statelor Unite sau a Canadei, față de țările partenere.

²⁴ Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Croația, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Irlanda, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia, Suedia, Țările de Jos, Regatul Unit și Ungaria.

Sprrijinul financiar

Fondul fiduciar al UE pentru Africa a permis accelerarea și flexibilizarea procesului decizional în ceea ce privește atât proiectele care vizează politicile în materie de migrație și de gestionare a migrației, cât și combaterea cauzelor profunde ale migrației. UE a sporit substanțial nivelul de resurse disponibile în cele trei regiuni ale fondului, trecând de la aproape 1,8 miliarde EUR în noiembrie 2015 la aproximativ 2,8 miliarde EUR²⁵. Domeniul de aplicare al fondului s-a mărit și mai mult prin includerea a încă trei țări: Guineea, Côte d'Ivoire și Ghana.

Chiar dacă s-a demonstrat că Fondul fiduciar are capacitatea de a pregăti rapid acțiuni de interes comun pentru UE și statele membre ale acesteia, precum și pentru țările partenere, viteza de acțiune nu a fost menținută întotdeauna în etapele ulterioare ale procesului. Câțiva parteneri de punere în aplicare (printre care agențiile pentru dezvoltare din statele membre ale UE) nu au fost pregătiți să se mobilizeze rapid și să înceapă activitățile pe teren. De la începutul anului 2017, procesele premergătoare semnării contractelor cu partenerii de punere în aplicare au devenit mai suple și mai rapide. În ultimele cinci luni, valoarea contractelor semnate în cele trei regiuni a crescut de la aproape 500 de milioane EUR la peste 1 miliard EUR.

Fondul fiduciar a primit un anumit sprijin direct și din bugetele statelor membre²⁶ și, în plus, unele state membre au contribuit direct și la anumite proiecte și inițiative. Această cale ar trebui urmată și în lunile următoare, în scopul de a se mări resursele disponibile pentru activitățile din domeniul migrației pe baza intereselor comune cu statele membre. Deși în componenta „Africa Subsahariană” a Fondului fiduciar se va pune accentul pe utilizarea eficace a resurselor pentru promovarea parteneriatelor și a cooperării, măsurile care trebuie adoptate în urma Declarației de la Malta exercită tot mai multă presiune asupra componentei „Africa de Nord” a Fondului fiduciar. Pentru a se asigura că în anii următori există resurse adecvate pentru componenta „Africa de Nord”, este crucial, prin urmare, ca statele membre să se angajeze clar și să ofere sprijin financiar,

Nu în ultimul rând, ***Planul de investiții externe*** va servi la combaterea cauzelor economice profunde ale migrației neregulate, prin stimularea investițiilor și a creării de locuri de muncă, în special în Africa și în țările din vecinătatea UE. Este de o importanță majoră ca propunerea privind Fondul european pentru dezvoltare durabilă să fie aprobată cât mai curând posibil de către colegiitorii UE și ca fondul să înceapă să funcționeze fără întârziere.

4. Concluzii

La un an de la punere sa în aplicare, cadrul de parteneriat a permis UE și statelor membre ale acesteia să ducă la un nou nivel cooperarea în domeniul migrației cu țările terțe, prin intermediul unor pachete special concepute de acțiuni pe termen scurt și mediu. S-au obținut până acum rezultate pozitive în domenii precum combaterea introducerii ilegale de migranți, lupta împotriva traficului de ființe umane și efectuarea de returnări voluntare asistate. Se observă că și în domeniul returnării și al readmisiei au început să fie luate măsuri, dar situația nu este încă satisfăcătoare. Având în vedere că factorii de impuls pentru migrația în Europa

²⁵ Până în prezent au fost aprobate în cele trei regiuni 118 programe în valoare totală de 1 889,3 milioane EUR.

²⁶ inclusiv 202,4 milioane EUR promise de statele membre ale UE și de alți donatori precum Elveția și Norvegia; 72 de milioane EUR fuseseră deja puse la dispoziție la 31 mai 2017.

persistă, realizarea tuturor obiectivelor cadrului de parteneriat rămâne o prioritate-cheie în lunile următoare, iar aceasta va necesita eforturi susținute și sporite din partea tuturor părților interesate implicate.

Coordonarea dintre serviciile și politicile UE și cu statele membre a atins un nivel fără precedent și trebuie consolidată prin extinderea instrumentelor disponibile și prin angajarea mai multor state în efortul comun, ceea ce ar deveni și mai ușor dacă s-ar îmbunătăți schimbul de informații. Pentru menținerea dinamismului și pentru valorificarea rezultatelor obținute, a lucrărilor efectuate și a eforturilor depuse, va fi important să se adopte o poziție comună mai coerentă față de țările partenere. Dacă va fi necesar, acoperirea geografică a cadrului de parteneriat va continua să fie adaptată, pentru a se face față la noile realități, cu un accent deosebit pe ruta central-mediteraneeană.

În domeniul returnării, ar trebui ca față de parteneri să se sublinieze în permanență cât este de important să își îndeplinească obligațiile internaționale, iar învățămintele desprinse ar trebui să fie aplicate cu pragmatism, analizându-se toate soluțiile practice care ar putea conduce la rezultate mai bune în materie de returnări, cu ajutorul unei mai bune cooperări și coordonări, inclusiv în interiorul UE. UE își va intensifica îndeosebi eforturile de a încheia cu țările partenere acorduri stabile în domeniul returnării, de a asigura returnarea rapidă a migranților în situație neregulamentară care au sosit de curând și de a căuta sprijinul statelor membre pentru o mai bună coordonare a pârghiilor și stimulentele relevante. Trebuie depuse mai multe eforturi pentru intensificarea returnărilor voluntare asistate în țările subsahariene de origine, înainte ca migranții să ajungă în Europa.

În ceea ce privește resursele, pentru promovarea unui dialog politic sporit este esențial să existe o finanțare adecvată și sustenabilă. În acest sens, ar putea fi necesare fonduri suplimentare din partea statelor membre, care să fie canalizate eventual prin Fondul fiduciar al UE, în special prin componenta „Africa de Nord” a acestuia, astfel încât să se asigure că acțiunile întreprinse până în prezent pot da rezultate în continuare. Va fi necesar să se valorifice pe deplin oportunitățile oferite de Planul de investiții externe.

Întrucât migrația este, prin natura sa, o provocare pe termen lung pentru UE, este necesar ca politica adoptată să depășească răspunsul imediat la criză. Cadrul de parteneriat oferă platforma pentru punerea în aplicare a acestei politici în strânsă cooperare cu partenerii noștri, pentru căutarea unor soluții comune și pentru stabilirea unor dialoguri solide și corecte. În lunile următoare, va trebui ca UE și statele membre să valorifice mai bine toate oportunitățile și toate politicile și instrumentele relevante disponibile, cu o atenție constantă asupra rezultatelor și cu flexibilitatea de a se adapta la evoluția situației.